

OOTMOED

Buurvrouw

Ester Naomi Perquin is dichteres des vaderlands. Van haar is het volgende grappige gedicht in spreektaal. Het heet 'Buurvrouw' en je hoort een vrouw kwebbelen over medebewoners op haar flat. Het gaat zo:

Ja zij van de overkant heb twee vriendjes tegelijk gehad
dus je zag hem gluren achter de gordijnen van tien omdat
die alles mot zien sinds zijn vrouw met dat been zit en
die dochter die boven woont nooit wat voor dat mensje doet
en die schoonzoon is veelste goed maar wel weer weinig thuis
zodat die zuiplap van ernaast welles een gokkie waagt en
door die christenvrouw van zeven op z'n vingers wordt getikt
terwijl geloven geef nou toe voor alle mensen anders is
dat zegt die leuke homofiele knul van drie nog toen we daar
laatst stonden bij die vent met die honden van die vrouw
van vier die door iets in d'r buik geen kinderen kan krijgen
ja god maar kijk ik zeg altijd je kan d'r beter over zwijgen –

Extravert

De buurvrouw van Perquin is een extraverte vrouw. Extravert – naar buiten gericht. Extraverte mensen halen hun energie buiten zichzelf. Ze moeten iets doen. Praten. Erop uit. Het liefst met anderen. Dan knappen ze op. Zoals de buurvrouw van het gedicht. Ze kwebbelt vijf kwartier in een uur.

Ze heeft het zelf niet eens door. Ze eindigt met: 'maar kijk ik zeg altijd je kan d'r beter over zwijgen'. Maar echt zwijgen dat kunnen alleen introverte mensen. Let wel, introvert is iets anders dan verlegen. Introvert betekent: je haalt je energie uit stil zijn, je afschermen, je naar binnen keren.

Actie!

Arme introverte mensen trouwens. Want onderzoek wijst uit dat ze in de minderheid zijn. Driekwart van de mensen is extravert. En we leven ook nog eens in een wereld waarin de extraverte houding wordt gestimuleerd. Je moet voor jezelf opkomen. Je bewijzen. Weerbaar zijn. Goed gebekt. Actie ondernemen. Opvallen. Haantje de voorste zijn. Je mening klaar hebben. Wie al die eigenschappen heeft, schopt het ver in onze maatschappij.

Wie komen er voor televisie? Mensen die weten op te vallen. En dat heeft nog een versterkende werking ook. Als je opvalt door televisie, dan kom je...nog méér voor televisie! Kijk maar naar praatprogramma's. Daar schuiven meestal gasten aan die bekend zijn van...de televisie. Niet de boer die dagelijks zijn werk in stilte en afzondering doet. Ja, als hij geen vrouw heeft. Dan komt hij bij 'Boer zoekt vrouw'. Maar als zo'n boer dan een introvert mens blijkt te zijn, zie je meteen kortsluitingen ontstaan.

De norm

Wie krijgen de meeste volgers op YouTube, Facebook, Twitter of Instagram? De mensen die voortdurend posten en reageren. De mensen die een ferme mening klaar hebben. De roepstoeters. Ik zit ook op Facebook. Ik doe dus ook een duit in de zak. Maar er zijn collega's in het land waarvan ik ieder uur een bericht zie. Dat schijnt ook te liggen aan algoritmes. Wie veel doet, wordt veel gezien. Wie veel reacties krijgt, wordt nog meer gezien. Het loont om ferme boodschappen te ventileren.

Wij leven in een democratie die een 'extravertie' is geworden. Extravertie - het woord bestaat nog niet, maar ik bedoel ermee: *de naar buiten gerichte mens is de norm geworden*. Trainingen in het bedrijfsleven zijn erop gericht. In het onderwijs speelt het een belangrijke rol ('Word je gepest? Dan moet je van je af leren bijten'). De politiek kent niet anders ('Doe normaal, man' - 'Normaal? Doe zelf normaal'). De reclame speelt er op in ('Toen Ellen Andreelon ging gebruiken, ging ze weer stralen, ze durfde weer!'). En ja, zelfs dominees worden er in getraind. Je moet je immers kunnen presenteren! Indruk maken!

Van Rome naar Bethlehem

In die luidruchtige wereld vol druktemakers wordt het Kerst. En Kerst past eigenlijk niet zo goed in die extraverte wereld. Het staat er haaks op. Het speelt zich af buiten de schijnwerpers. In de wereld van het jaar nul stonden de schijnwerpers gericht op Rome. Dat was het centrum van de wereld. Daar werden de beslissingen genomen. Daar ontstonden de trends die iedereen zou volgen. Daar werd de agenda bepaald. Rome – het knooppunt van een lawaaierige en zichzelf bewijzende wereld.

Lucas begint zijn eeuwenoude verhaal ook bij die wereldstad. Maar al snel laat hij de camera zwenken. Naar een uithoek van de toenmalige wereld. En hij zoomt in en zoomt in en zoomt in. En ineens zien we een dorpje. Het stelt niets voor. Het heet Bethlehem. In Rome had nog nooit iemand ervan gehoord. Maar in dat boerendorpje wordt het kerstkind geboren. Niet in een glanzende villa of een protserig paleis, maar in een stinkende stal. Niet met feestgedruis of poeha, maar in stilte. Bijna alsof God dacht: je kan er maar beter over zwijgen.

Andere waarden

Vertederend verhaal? Dat maken wij ervan. En dat mag. Als we het maar niet zoetsappig maken. Want dat bedoelde Lucas, de schrijver van dit verhaal, zeker niet. Hij wil iets anders laten zien. Hij wilde laten zien: dit kind vertegenwoordigt totaal andere waarden. *Dit kind komt in ootmoed.*

Ootmoed – een bijna vergeten woord. Iets uit het woordenboek van opa of oma. Wij hebben het geschrappt. Het deed misschien te veel denken aan het klein houden van mensen die toch al klein waren. Aan het tot zwijgen brengen van hen die toch al geen stem hadden. Begrijpelijk dus: dat schrappen. Maar wij leven inmiddels in een heel andere tijd. Een tijd waarin we geleerd hebben om voor onszelf op te komen. Een tijd van individualisme. Van *doorgeschoten* individualisme. En daardoor gaan we ook iets missen. Is dat niet de oorzaak van de onvrede in de wereld van vandaag die maar groeit en groeit en groeit?

Inschikkelijk

Ootmoed (ik keek het na op internet) komt van twee oud-germaanse woorden: 'ode' en 'moed'. Het betekent samen zoiets als 'inschikkelijkheid van gemoed'. Inschikkelijkheid. Inschikken. Dat betekent: ruimte maken voor een ander. Zelf

niet alle ruimte claimen. Inschikken betekent: dichter bij elkaar gaan zitten. Zoals we vanavond in moeten schikken in de kerkbanken om samen te luisteren naar het Kerstverhaal. Saam-horigheid. Zijn we zo iets niet gaan missen in onze samenleving?

Het kerstkind is Gods introverte manier om ons te komen bekeren. Om een andere weg te wijzen dat de luidruchtige. Om ons af te brengen van dat absolute geloof in ons 'ik'. Om van het voetstuk af te stappen waarop wij onze opvattingen roeptoeteren. Om eindelijk te leren wat ootmoed is: inschikkelijkheid. Ruimte maken voor elkaar. Voor haar van de overkant die twee vriendjes tegelijk heeft. Voor die vrouw die met dat been zit, maar ook voor de dochter die nooit wat voor dat mensje lijkt te doen, want ook zij heeft haar verhaal. Voor die zuiplap en die christenvrouw van zeven die hem op z'n vingers tikt. Voor die homofiele knul en die vent met die honden. Allemaal zijn we welkom bij het kind van Kerst. En ja, ook die buurvrouw. Een kind zal ons niet beoordelen. Een kind kan het niet eens. Het doet er echt het zwijgen toe.

Stil en heilig

In een wereld die steeds harder en killer wordt, komt God in een baby. Een riskante weg. Want een pasgeboren kind kan niet voor zichzelf opkomen. Een kind is totaal afhankelijk van onze inschikkelijkheid. Maar dat zijn we vaak niet. Kijk maar hoe de klauwen van de commercie zich in het Kerstfeest hebben geslagen en het maken tot een feest van glitter en glamour. Een feest van het extraverte. Een feest waarvan veel Nederlanders de oorsprong niet eens meer weten.

Deze avond begonnen we met het zingen van die ouwe Kerstkraker: 'Stille nacht, heilige nacht'. In talloos veel kerken zal het deze nacht overal ter wereld gezongen worden. Maar laat het in godsnaam echt stil en heilig worden. Ook in ons hart. Zodat God de kans krijgt om door dit kind woordeloos tot ons te spreken. En ook wij zullen leren wat ootmoed is.

